

Succesvol mediation

3 november 2017, door Michiel Osinga Sanders

Plannenmakers en arbeiders die het Nieuw-Beetsterkanaal, beter bekend als het Polderhoofdkanaal, bijna 150 jaar geleden mogelijk maakten zullen nooit hebben vermoed dat de mienskip zich druk zou maken om heropening en natuurwaarden van datzelfde kanaal.

De strijd rondom het Polderhoofdkanaal kan verstrekkende gevolgen hebben voor een open kanaal in 2018 en daarna. Steeds meer Beetsters houden hun hart vast. Mediation zou de oplossing kunnen zijn. Is mediation überhaupt mogelijk?

De schrijver van dit artikel is mediator en werkzaam als juridisch medewerker in het bestuursrecht bij de Rechtspraak.

Waar gaat dit over?

Inmiddels is de juridische strijd alweer tien jaar gaande. Nog steeds verschillen de meningen over de natuurwaarden. De achtergrond van de bezwaarmaker(s) is wel een andere. Werd in de periode tot begin 2015 de natuur als argument gebruikt om heropening tegen te houden, nu is de zorg voor de natuur het belangrijkste argument. Dat een open kanaal en zelfs definitieve opening van het kanaal daarmee gevaar loopt is ondergeschikt. Bijkomende schade en niks meer dan dat omdat natuur boven economisch belang. Toch?!

De bezwaarmaker van nu, Judy Hoomans, maakt zich als eigenaresse zorgen over haar deel van haar petgat. Een petgat dat als compensatiegebied is aangewezen. Op zich legitiem, nog los van hoe de mienskip er inhoudelijk over denkt. Gemeente Opsterland is met groot materieel druk bezig de situatie bij het petgat optimaal te maken. Dat lijkt echter niet voldoende.

Centraal staat het Polderhoofdkanaal. Het kanaal ligt in de Grote Veenpolder. Deze polder is het eindpunt van het kwelwater van het Drents Plateau. Kwelwater is heel schoon. Het kanaal vangt een groot deel van dit kwelwater op. Het kanaal is daardoor een belangrijke factor voor de waterbeheersing. Gevolg is dat zeldzame flora en fauna goed kan gedijen. Daarom worden de natuurwaarden in en rond het kanaal als zo bijzonder gezien. Via het Polderhoofdkanaal wordt de waterstand geregeld. Dat was zo en dat is nog steeds zo. Dat gebeurt met gemalen.

Het kanaal mag sinds 2015 onder een aantal voorwaarden open. Eén van deze voorwaarden is dat gedurende een periode van vijf jaar de ontwikkeling van de natuur in de gaten wordt gehouden. Na vijf jaar moet duidelijk zijn of de natuur de veranderingen heeft geaccepteerd. Een speciale commissie brengt in de eerste maanden van elk jaar rapport uit. Gaat het in die vijf jaar goed, dan kan dat betekenen dat het kanaal ruimer open kan. Gaat het slecht dan kan het kanaal een jaar minder of zelfs niet open.

In het laatste rapport staat dat de gestreepte waterroofkever (het bekendste zeldzame diertje van de vijf soorten) het boven verwachting doet. Hoomans heeft in het laatste rapport ook gelezen dat krabbenscheer, een plantje, het in het hele gebied nog maar matig doet. Krabbenscheer is in meer landen beschermd. Het is een drijvende waterplant dat deels boven water groeit. Dat betekent dat ook in het petgat van Hoomans krabbenscheer een betere omgeving verdient.

Krabbenscheer doet het goed in schone sloten. Het water mag echter niet te voedselrijk zijn. Milieuvervuiling is slecht voor de plant. Het water in en rond het kanaal is heel schoon. Het water is ook rijk aan nutriënten. Nutriënten zijn voedingsstoffen voor planten. Krabbenscheer gedijt niet bij zoveel voedingsstoffen. Dat komt omdat ook water van buiten de Grote Veenpolder in het gebied wordt gelaten en dat is volgens Hoomans tegen de afspraak. Zij wil dat de gemeente ervoor zorgt dat de waterkwaliteit verandert.

De gemeenteraad heeft eind oktober opgemerkt dat de waterkwaliteit een resultaat is van de natuur. Het is de vraag of de gemeente dat resultaat kan voorkomen. Anders gezegd: moet Hoomans wel bij de gemeente zijn; moet de waterkwaliteit bewust worden beïnvloed door het minder voedselrijk te maken en dus slechter maken. En als dat gebeurt, hoe moet de waterstand in de Grote Veenpolder dan worden geregeld en wat is het gevolg voor bijvoorbeeld de gestreepte waterroofkever, groene glazenmaker, grote modderkruiper, bittervoorn en kleine

modderkruiper. Als het waterpeil te laag dreigt te worden moet water van buiten de polder worden binnengelaten. Is dat vuil water kennelijk of is het onvoldoende schoon water dat te voedselrijk is. Dat klinkt als een dilemma.

Kan mediation de oplossing zijn?

In dezelfde raadsvergadering van eind oktober is mediation voorgesteld. Mediation is een ander woord voor bemiddeling. Burgemeester Van Selm heeft al geprobeerd te bemiddelen en dat is mislukt. Hoomans vindt het voorstel oké maar zij zal niet alle juridische procedures stilleggen. Er wordt nu bekeken of mediation toch mogelijk is.

Om mediation een kans van slagen te geven zijn een aantal voorwaarden belangrijk. Partijen moeten echt willen. De bemiddelaar is onafhankelijk en hij mag over het onderwerp geen mening geven. Partijen moeten bereid zijn om water bij de wijn te doen en dat kan op vele manieren, zonder dat een partij 'inlevert'.

In het mediationtraject zal de waterkwaliteit een belangrijk onderwerp zijn. Het is echter de vraag of het zover zal komen.

Als Hoomans niet alle juridische procedures wil stilleggen dan is het maar de vraag of zij wel echt achter mediation staat. Waarom? De juridische procedures waar Hoomans het over heeft is bestuursrecht. In het bestuursrecht is mediation geen onbekend verschijnsel. Integendeel. Als Hoomans wil kan zij de andere partij (bijvoorbeeld gemeente of provincie) vragen om de behandeling voor een bepaalde periode aan te houden (stil te leggen). Beslistermijnen en dergelijke worden dan opgeschort. Datzelfde geldt voor een zaak bij de bestuursrechter, óók de voorzieningenrechter (spoedzakenrechter in het bestuursrecht). Gebruik maken van mediation en tegelijkertijd ook verlangen dat op tijd wordt besloten zijn elkaars tegenpolen. Een andere vraag is of Opsterland en Hoomans elkaar genoeg ruimte bieden, maar ook kunnen bieden om afspraken te kunnen maken over de waterkwaliteit en de voedselrijkheid daarvan.

Beets
Online

www.beetsonline.nl